

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Zákon Lugového: jak Rusko přepisuje pravidla mezinárodních arbitráží

Ještě nedávno bylo možné se v mezinárodním obchodním styku spoléhat na relativně jednoduché pravidlo: pokud si strany platně a určitě sjednaly rozhodčí doložku, jejich případný spor se skutečně řešil před zvoleným rozhodčím tribunálem. V mezinárodních sporech s ruskými stranami však toto pravidlo přestává platit. Důvodem je ruská právní úprava, tzv. zákon Lugového, který v reakci na sankce proti ruským subjektům umožňuje ruským soudům převzít výlučnou pravomoc navzdory výslovně sjednané rozhodčí doložce, a pomocí donucovacích mechanismů nutit zahraniční strany sporu, aby se pravomoci ruských soudů podrobily.

Zákon Lugového: podstata a hlavní mechanismy

Zákon Lugového[1] není samostatným zákonem v ruském právním řádu, nýbrž se tak označují články 248.1 a 248.2 ruského arbitrážního soudního řádu,[2] které do něj byly implementovány v roce 2020. Tato dvě ustanovení jsou známa pod jménem svého sponzora, Andreje Lugovoje, ruského poslance, podnikatele a bývalého pracovníka KGB, který je britskými úřady podezříván z vraždy bývalého ruského špiona Alexandra Litviněnka.[3]

Úprava vychází z relativně jednoduché premisy - pokud je ruský subjekt dotčen zahraničními sankcemi, má možnost domáhat se ochrany před ruskými soudy. Deklarovaným cílem je tedy ochrana ruských subjektů před ztíženým či znemožněným přístupem k právní ochraně v zahraničí, čehož má být dosaženo pomocí tří hlavních mechanismů, které zákon Lugového zakotvuje:

- zaprvé: ruské soudy mohou prohlásit, že mají ve sporu mezi sankcionovaným ruským subjektem a jeho protistranou výlučnou pravomoc, a to i tehdy, pokud si strany zvolily jiné sudiště nebo uzavřely rozhodčí doložku;
- zadruhé: ruské soudy mohou protistraně uložit zákaz zahájit či pokračovat v již zahájeném soudním či rozhodčím řízení[4]; a
- zatřetí: při neuposlechnutí zákazu zahájit či pokračovat v zahraničním řízení může ruský soud uložit straně povinnost zaplatit sankční platbu, která může dosahovat až výše nároku uplatněného v daném řízení. Tato sankční platba má být zaplácena k rukám sankcionovaného ruského subjektu, a stává se samostatným nárokem.

Výklad a praxe ruských soudů

Ačkoli ze samotného textu zákona vyplývá, že sankce musí skutečně bránit přístupu ke spravedlnosti ve smluveném zahraničním fóru nebo alespoň omezovat, v rozhodovací praxi ruských soudů lze pozorovat přesun k paušalizujícím závěrům.

Ruské soudy totiž ve svém rozhodování vycházejí z předpokladu, že samotná existence sankcí již sama o sobě představuje překážku spravedlivého procesu v zahraničí. Tato vyvratitelná domněnka, na níž jsou ruská rozhodnutí založena, je od svého zrodu v případě *Uralvaganzavod v. PESA Bydgoszcz* ruskými soudy konzistentně aplikována a dále rozšiřována.

Ruská rozhodovací praxe se postupem času stává stále nepřátelštější vůči rozhodčímu řízení, a to i v případě volby neutrálního fóra. V případě *OWH v. VTB* si strany sjednaly, že jejich spory budou projednány v Hong Kongu dle pravidel HKIAC[5]. Ruské soudy však podle zákona Lugového tuto rozhodčí doložku označily za nevymahatelnou z důvodů sankcí uvalených na VTB, které jí měly ztěžovat přístup k soudní ochraně. Tento závěr je překvapivý vzhledem k tomu, že Hong Kong byl dlouhodobě považován za fórum představující pro ruské strany určitý bezpečný přístav, na rozdíl od soudišť v Evropské unii, která jsou vůči ruským stranám vnímána jako výrazně hostilnější.[6]

Reakce zahraničních soudů a globální dopady zákona Lugového

Dopady zákona Lugového ilustrují nedávná rozhodnutí související se sporem mezi ruským výrobcem hnojiv *EuroChem* a italskou stavební společností *Tecnimont*. Vedle vysoké hodnoty uplatňovaných nároků a procesní složitosti sporu je tento případ pozoruhodný tím, jak výrazně mohou situaci komplikovat rozdílné přístupy soudů v jednotlivých jurisdikcích i geopolitické postavení států, v nichž mají dotčené společnosti majetek.

V daném případě se strany dohodly na řešení sporů v Londýně dle pravidel Mezinárodního rozhodčího soudu při Mezinárodní obchodní komoře v Paříži. EuroChem však po vzniku sporu zahájil paralelní řízení před ruskými soudy a současně usiloval o zastavení rozhodčího řízení v Londýně. Rozhodčí tribunál v reakci na tuto situaci nařídil zastavení ruských řízení. Jelikož EuroChem tyto příkazy nerespektoval, obrátil se Tecnimont na britské soudy, které potvrdily, že disponují širokou pravomocí vynucovat rozhodnutí rozhodčích tribunálů, a to i prostřednictvím předběžných opatření směřujících k zákazu vedení řízení v Rusku a k zákazu vymáhání případného ruského rozhodnutí.[7] Ruské soudy však v řízení paralelně pokračovaly a společnosti EuroChem přiznaly nárok ve výši 2,19 miliardy amerických dolarů.[8] EuroChem následně začal usilovat o výkon ruského rozhodnutí v Indii.

Klíčovou otázkou nyní zůstává, jak se k věci postaví indické soudy. Podle dosud dostupných informací Bombajský vrchní soud návrhu společnosti EuroChem bezprostředně nevyhověl, avšak ponechal věc dále otevřenou, stranám umožnil další vyjádření a vydal předběžná opatření omezující společnosti Tecnimont nakládat s majetkem v Indii nad rámec běžného provozu. Z dostupných soudních záznamů dále vyplývá, že v lednu a únoru 2026 ve věci probíhala další jednání a průběžná procesní rozhodnutí a další jednání bylo nařizeno na 5. dubna 2026.

Možné dopady ve světě investičních arbitráží

Rozdílný přístup soudů jednotlivých států otevírá i další otázku, a to možné dopady zákona Lugového na mezinárodní investiční právo. Lze si totiž představit situaci, kdy zahraniční společnost má majetek v zemi, v níž její protistrana usiluje o výkon ruského rozhodnutí vydaného v rozporu s rozhodčí doložkou, jak tomu je v případě společnosti Tecnimont a jejího majetku v Indii.

Pokud by takové ruské rozhodnutí bylo v této zemi vykonáno a protistrana by se z tohoto majetku uspokojila, vyvstává otázka, zda by takový postup nemohl představovat porušení příslušné dohody o ochraně investic a vést k zahájení investiční arbitráže mezi zahraniční společností a dotčeným státem, například z důvodu kvalifikace jednání tohoto státu jako porušení standardu *fair and equitable treatment* či jako nepřímého vyvlastnění.

Závěr

Zákon Lugového, ačkoli by se na první pohled mohl jevit pouze jako dvojice ustanovení ruského práva posilujících záruky spravedlivého procesu pro sankcionované subjekty, se v důsledku širokého výkladu ruských soudů proměnil v jeden z nejvýznamnějších zásahů do právní jistoty a autonomie vůle smluvních stran v mezinárodním rozhodčím řízení.

Společnosti s obchodními vztahy s Ruskem dnes již musí počítat s možností, že i přes jasné sjednanou rozhodčí doložku bude spor řešen před ruskými soudy. S tím souvisí i riziko výrazného zvýšení nákladů v důsledku paralelních řízení vedených v několika jurisdikcích. Potřeba reagovat na protichůdná rozhodnutí a nejistota ohledně konečného výkonu rozhodnutí znamenají, že spory s ruskou protistranou mohou být výrazně komplexnější a nákladnější.

Destabilizační efekt zákona Lugového se navíc může dotknout nejen samotných stran sporu, ale i států, jejichž soudy budou rozhodovat o uznání a výkonu rozhodnutí. Tyto státy se totiž mohou ocitnout v kolizi protichůdných zájmů: na straně jedné požadavku na respekt k principům mezinárodního rozhodčího řízení a hrozby investiční arbitráže ze strany investora, na straně druhé možným tlakem ze strany Ruské federace na vyhovění zájmům ruských společností, který může mít vlastní ekonomické a politické důsledky.

Tereza Heinrichová,
paralegal

JUDr. Radka Čihulková,
advokátní koncipientka

BŘÍZA & TRUBAČ
ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ — ATTORNEYS AT LAW

[Bříza & Trubač, s.r.o., advokátní kancelář](#)

Palladium Praha
Na Poříčí 1079/3a
110 00 Praha 1

Tel.: +420 777 601 114

[1] V zahraniční literatuře běžně označovaný jako „Lugovoy law“.

[2] Federální zákon č. 95-FZ ze dne 24. června 2002, arbitrážní soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (арбитражный процедуральный кодекс Российской Федерации). Na rozdíl od toho, co název tohoto zákona napovídá, s rozhodčím řízením (arbitráží) má pramálo společného – jde o zákon upravující soudní řízení před národními ruskými soudy v obchodních záležitostech.

[3] Srov. např. The law enabling sanctioned persons to move litigations to Russia: background and reasons. Dostupné online na: [zde](#).

[4] Tzv. „anti-suit injunction,“ resp. „anti-arbitration injunction“.

[5] Hong Kong International Arbitration Centre.

[6] Srov. např. The Lugovoy Law Metamorphosis: The Russian Constitutional Court Declined the Request but Partly Aligned with the Amicus Curiae Briefs, Wolters Kluwer Arbitration Blog. Dostupné online na: [zde](#).

[7] Srov. např. When Arbitration Agreements Are Ignored, English Courts Will Act, Lexology, 25. 3. 2026. Dostupné online na: [zde](#).

[8] V přepočtu zhruba 46,25 mld. Kč.

Další články:

- [Zákon Lugového: jak Rusko přepisuje pravidla mezinárodních arbitráží](#)
- [Novelizace nařízení EU o odlesňování \(EUDR\)](#)
- [Prekluze důvodu neplatnosti VH](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [TOP 5 judikátů z korporátního práva za rok 2025](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [SCHEJBAL& PARTNERS stáli u získání jedné z prvních licencí dle MiCA v ČR](#)
- [Proč dnes více než polovina M&A transakcí ve střední Evropě nekončí podpisem](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)